

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Rīgā 2017.gada 16.jūnijā

Nr.261

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Inārai Mūrniecei

Ļoti cienījamā Mūrnieces kundze!

Saeima 2017.gada 8.jūnijā pieņēma likumu “Grozījumi Kredītiestāžu likumā” (likumprojekta Nr.799/Lp12) (turpmāk – Likums). Likumu izstrādājis Ministru kabinets, lai ieviestu Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 26.jūnija direktīvu 2013/36/ES par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību.

Likuma apspriešanas gaitā Budžeta un finanšu (nodokļu) komisija Likumu pilnveidoja, tostarp otrajā un trešajā lasījumā papildinot Kredītiestāžu likuma 131.¹ pantā, 132.pantā un 132.¹ pantā noteikto regulējumu par personām, kuras var iecelt par likvidatoru kredītiestādes likvidācijas procesā un administratoru kredītiestādes maksātnespējas procesā.

Likuma 31.pantā ietvertais 132.panta pirmās daļas 6.punkts, 132.panta otrās daļas nosacījums par pirmās daļas 6.punktu un 132.¹ panta pirmās daļas 6.punkts paredz, ka par likvidatoru kredītiestādes likvidācijas procesā un administratoru kredītiestādes maksātnespējas procesā citastarp nevar būt tāda persona, kura pēdējo divu gadu laikā pirms iecelšanas dienas ir bijusi pilnvarojuma līguma attiecībās ar likvidējamās vai administrējamās kredītiestādes kreditoru tā tiesiskajās attiecībās ar likvidējamo vai administrējamo kredītiestādi (turpmāk – strīdīgās normas).

I

Nepietiekama maksātnespējas procesu uzraudzība un kontrole, kā arī iespējas ļaunprātīgi izmantot maksātnespējas procesus privātpersonām un valstij rada ievērojamus zaudējumus. Tas vairo neuzticēšanos uzņēmējdarbības videi un valsts spējai regulēt attiecīgo jomu, kā arī apdraud investīciju piesaisti mūsu tautsaimniecībai. Tāpēc ir nepieciešama un atbalstāma ikviena iniciatīva, kas vērsta uz maksātnespējas procesa tiesiskā regulējuma un tā piemērošanas prakses pilnveidošanu un tiesiskās vides sakārtošanu.

Atzinīgi novērtēju to, ka Likuma 31.pantā ietvertais regulējums izstrādāts ar mērķi uzlabot interešu konflikta novēršanas regulējumu kredītiestāžu likvidācijas un maksātnespējas procesos. Taču normu izstrāde vienlaikus ar akciju sabiedrības "Trasta komercbanka" likvidācijas procesu un tiesas izlemšanā esošu jautājumu par administratora iecelšanu konkrētās kredītiestādes maksātnespējas procesā rada bažas par strīdīgo normu patieso mērķi un aizdomas par vēlmi ietekmēt konkrētos procesus.

II

Iepazīstoties ar Likuma izstrādes gaitu un materiāliem, secinu, ka Likuma izstrāde Saeimas atbildīgajā komisijā un darba grupā notikusi vienlaikus ar tiesvedības procesu par akciju sabiedrības "Trasta komercbanka" maksātnespēju un administratora iecelšanu.

2017.gada 27.februārī Finanšu un kapitāla tirgus komisija, izpildot Kredītiestāžu likuma regulējumu, vērsās tiesā ar pieteikumu par akciju sabiedrības "Trasta komercbanka" maksātnespēju un administratora iecelšanu. Vienlaikus 2017.gada 27.februārī biedrība "Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija" iesniegusi Saeimā priekšlikumus Likuma grozījumiem un uzsākts darbs pie attiecīgā regulējuma izstrādes (*sk. biedrības "Latvijas Sertificēto maksātnespējas procesa administratoru asociācija" 2017.gada 27.februāra vēstuli Nr.1-10/73*).

Minētie biedrības priekšlikumi otrajā lasījumā kopā ar Saeimas deputāta Imanta Parādnieka priekšlikumiem, kas tika iesniegti pirms Likuma izskatīšanas trešajā lasījumā, bija par pamatu Likuma 31.panta un tajā ietvertu strīdīgo normu izstrādei un pieņemšanai (*sk. Saeimas deputāta Imanta Parādnieka 2017.gada 25.aprīļa vēstuli Nr.111.6/64-3-12/17*).

Šāds lēmumu pieņemšanas process rada aizdomas par Likuma pieņemšanu konkrētu personu interesēs un vēl vairāk grauj uzņēmēju un sabiedrības jau tā zemo uzticēšanos maksātnespējas procesu norisei, iespējai likumīgā ceļā atgūt līdzekļus un panākt taisnīgu iznākumu.

III

Likums paredz izmaiņas personas iecelšanas par likvidatoru kredītiestādes likvidācijas procesā un administratoru kredītiestādes maksātnespējas procesā prasībās ar nolūku harmonizēt Kredītiestāžu likuma regulējumu ar maksātnespējas administratoriem noteikto regulējumu Maksātnespējas likumā un likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”.

No Likuma izstrādes materiāliem secinu, ka strīdīgās normas izstrādātas ar mērķi izslēgt iespējamus interešu konflikta riskus, ja likvidators vai administrators iepriekš ir darbojies kā likvidējamās vai administrējamās kredītiestādes kreditora pilnvarotais pārstāvis. Strīdīgās normas izstrādātas, vadoties pēc likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 11.panta otrajā daļā noteiktā regulējuma, kas paredz aizliegumu valsts amatpersonai izdot administratīvos aktus, veikt uzraudzības, kontroles, izziņas vai sodīšanas funkcijas, slēgt līgumus vai veikt citas darbības attiecībā uz saviem darījuma partneriem arī divus gadus pēc līgumisko attiecību izbeigšanās.

Minētais ierobežojums attiecas uz darījuma partneriem, kas atbilstoši likuma “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” 1.panta 4.punktam un 24.panta pirmās daļas 9.punktam ir persona, kas ir deklarējamās attiecībās ar valsts amatpersonu un attiecīgi veikto darījumu summa pārsniedz 20 minimālās mēnešalgas.

IV

Strīdīgajās normās ietvertais regulējums paredz, ka par likvidatoru kredītiestādes likvidācijas procesā un administratoru kredītiestādes maksātnespējas procesā nevar būt tāda persona, kura pēdējo divu gadu laikā pirms iecelšanas dienas ir bijusi jebkādas pilnvarojuma līguma attiecībās ar likvidējamās vai administrējamās kredītiestādes kreditoru tā tiesiskajās attiecībās ar likvidējamo vai administrējamo kredītiestādi (Likuma 31.pantā ietvertais 132.panta pirmās daļas 6.punkts, 132.panta otrās daļas nosacījums par pirmās daļas 6.punktu un 132.¹ panta pirmās daļas 6.punkts).

Likumā paredzētais interešu konflikta novēršanas regulējums ir plašāks par likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" noteiktajiem ierobežojumiem. Tāpēc vēršu uzmanību uz Likuma 31.pantā ietvertā 132.panta pirmās daļas 6.punkta, 132.panta otrās daļas nosacījuma par pirmās daļas 6.punktu un 132.¹ panta pirmās daļas 6.punkta nepilnībām.

Pirmkārt, nav saprotams strīdīgo normu mērķis. Likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 11.panta otrajā daļā noteiktais ierobežojums ir spēkā esošs, piemērojams un attiecas uz maksātnespējas administratoriem tāpat kā uz visām citām valsts amatpersonām.

Otrkārt, ir vērtējama strīdīgo normu nepieciešamība un saistība ar iespējama interešu konflikta novēršanu. Tas vien, ka kredītiestādes likvidatora vai administratora amata kandidāts divu gadu laikā līdz iecelšanai amatā ir bijis kredītiestādes klienta pilnvarotais pārstāvis kreditora attiecībās ar kredītiestādi, tieši nenorāda uz interešu konflikta riskiem kredītiestādes likvidācijas vai maksātnespējas procesā. Šādas pilnvarojuma līguma attiecības var būt arī ļoti ikdienišķas un saistītas ar parastām darbībām kredītiestādē, piemēram, pilnvarojums atvērt kontu kredītiestādē vai pilnvarojums kārtot par labu kredītiestādei ieķīlāta nekustamā īpašuma atsavināšanas lietas vai līdzīgus jautājumus.

Treškārt, strīdīgajās normās ietvertais plašais regulējums varētu ievērojami sašaurināt kredītiestāžu likvidatoru un administratoru iespējamo kandidātu loku, kā arī bez vajadzības ierobežot iespējas atrast labāko kandidātu konkrētas kredītiestādes likvidācijas vai maksātnespējas procesam. Līdz ar to ir apšaubāma strīdīgā regulējuma lietderība un samērīgums. Kredītiestādes kreditoru loku veido

daudzi tūkstoši kredītiestādes klienti. Darījumus un tiesiskās attiecības ar kredītiestādi fiziskas personas var kārtot kā personīgi, tā arī ar pilnvarota pārstāvja starpniecību, juridiskās personas – ar tās pilnvaroto institūciju vai pilnvaroto personu starpniecību.

Ceturtkārt, pievēršama uzmanība, ka strīdīgās normas paredz nepieciešamību konstatēt pilnvarojuma līguma attiecības, kas nozīmē gan pilnvarojuma esamību, gan arī noteiktu darbību veikšanu attiecīgā pilnvarojuma ietvaros (*sk. arī Latvijas Republikas Civillikuma komentāru Saistību tiesībās (1401.-2400.p.) prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Rīga, 2000.gads, 575.lpp.; Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2014.gada 26.novembra lēmumu lietā Nr.SPC-30/2014*). Tomēr šī regulējuma efektīvas un kvalitatīvas piemērošanas iespējas apdraud tas, ka Likums neparedz mehānismu, kas dotu iespēju pārlicināties par pilnvarojuma līguma attiecību esamību, kā arī nevienai institūcijai nav noteikts pienākums kontrolēt strīdīgo normu ievērošanu.

Piektkārt, ir vērtējams, vai Likumā nebūtu jāparedz pāreja uz Likuma 31.pantā ietvertā regulējuma spēkā stāšanos un piemērošanu iesāktos kredītiestāžu likvidācijas un maksātnespējas procesos. Tāpat arī nepieciešams precizēt Likuma 42.pantā ietverto pārejas noteikumu 73.punktu saistībā ar tiesībām turpināt pildīt administratora pienākumus kredītiestādes maksātnespējas procesā, ja maksātnespējas administratora darbība apturēta, maksātnespējas administrators no amata atcelts, atbrīvots vai atstādināts.

V

Likuma 31.pantā ietvertais 132.panta pirmās daļas 10.punkts, 132.panta otrās daļas nosacījums par pirmās daļas 10.punktu un 132.¹ panta pirmās daļas 9.punkts paredz, ka likvidatora pienākumus kredītiestādes likvidācijas procesā un administratora pienākumus kredītiestādes maksātnespējas procesā nevar uzņemt un pildīt persona, kura ir personiski ieinteresēta likvidējamās vai administrējamās kredītiestādes likvidācijas vai maksātnespējas procesa lietā vai ir citi apstākļi, kas rada pamatotas šaubas par likvidatora vai administratora objektivitāti.

Spēkā esošā Kredītiestāžu likuma 132.panta pirmās daļas 1.punkts un 132.¹ panta pirmās daļas 1.punkts paredz, ka par likvidatoru un administratoru nevar

iecelt personu, kura atzīstama par ieinteresētu personu attiecībā uz likvidējamo vai administrējamo kredītiestādi vai ir ar šo kredītiestādi saistīta persona.

Tādejādi Likuma 31.pantā ietvertais 132.panta pirmās daļas 10.punkts, 132.panta otrās daļas nosacījums par pirmās daļas 10.punktu un 132.¹ panta pirmās daļas 9.punkts vai spēkā esošais Kredītiestāžu likuma 132.panta pirmās daļas 1.punkts un 132.¹ panta pirmās daļas 1.punkts līdz Likuma spēkā stāšanās dienai kopsakarā ar likuma "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" 11.panta otro daļu saprātīgā un samērīgā veidā ļauj sasniegt strīdīgo normu iespējamo mērķi novērst interešu konfliktu riskus kredītiestāžu likvidatoru un administratoru darbībā.

VI

Ņemot vērā šajā rakstā minētos apsvērumus, aicinu Saeimu vēlreiz vērtēt Likuma 31.pantā ietverto regulējumu un ar to saistītos pārejas noteikumus, strīdīgo regulējumu no Likuma izslēdzot vai pilnveidojot.

Pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 71.pantu, prasū likuma "Grozījumi Kredītiestāžu likumā" (likumprojekta Nr.799/Lp12) otrreizēju caurlūkošanu.

Cienā

Valsts prezidents

Raimonds Vējonis